

Beste natuurvrienden,

Vele weken lang wisten we met NVO steeds de mooiste dag van de week te treffen. Maar ook aan de mooiste liedjes komt een eind. Weerlieden (-mannen en -vrouwen dus) voorspelden een echte stormdag met bakken regen en een beauforte of 8. Niet meteen het meest fantastische wandelweer. Oorspronkelijk stonden 20 deelnemers op de lijst maar een flink aantal origami-liefhebbers (in de volksmond ook wel "plooiers" genoemd) gaven forfait vanwege... origami-verplichtingen.



Zo stonden op **zondag 23 september** uiteindelijk **13 dapperen** op de parking nabij **Cadzand**, vast van plan om het ongetwijfeld apocalyptische weer te trotseren. Regenbroeken, Regenvesten, laarzen... we waren er klaar voor. We vertrokken onder gespetter en wat bleek, dat zou heel de dag zo blijven (behalve die flinke bui van 20 minuten in de namiddag) en de beaufortes waren al helemaal niet aanwezig. Een beetje gespetter, een graad of 15 en geen wind... dat viel dus allemaal wel heeeeel goed mee.

Iedereen kent het Zwin en de Zwinmonding, tijdens onze schoolloopbaan zijn we er allemaal wel eens geweest. Maar we kennen enkel de Belgische kant. De grens België-Nederland ligt midden in de Zwingel dus er is ook een Nederlandse kant. In tegenstelling tot onze kant kun je daar vrij rondwandelen en, eerlijk is eerlijk, het zicht op het Zwin is er veel meer open en daardoor ook mooier.

Onze NVO-wandeling bracht ons eerst in de polders die hier vlak achter en tegen de duinen liggen. Het gebied wordt begraasd door zwarte Galloways en daar hadden we later ook een leuke ontmoeting mee. Daarbij liepen we tot tweemaal toe tussen moeder en kalf door, wat eigenlijk wel wordt afgeraden. Het kalfje was trouwens superschattig met in zijn kroeshaar heel wat zaadbollen van Klit. Na de polder beklommen we een hoge dijk om daarbovenop een prachtig zicht te krijgen op het Zwin. Vogelliefhebbers konden hier met de verrekijker genieten van heel wat vogels. Afdalend naar het strand passeerden we een dijk met heel wat bijzondere, zoutminnende, planten. Verder dan langs de vloedlijn naar een stuk Schor(re), bij mijn weten een biotoop die in Vlaanderen nergens vrij toegankelijk is (misschien een beetje in de Baai van Heist?). Daar vonden we weer andere bijzondere plantensoorten. Het duin overstekend kwamen we op het strand. Door de vrije werking van de zee en van het



Zwin vind je op dit strand heel wat reliëf.

We hadden vooropgesteld om haaiantanden te zoeken. De stranden van Cadzand staan erom bekend dat er veel fossiele haaiantanden kunnen gevonden worden, die hebben een leeftijd variërend tussen 1,5 en 65 miljoen jaar. Maar het zoeken bleek wat tegen te vallen. In feite ligt het beste stuk strand daarvoor een paar km voorbij Cadzand. We vonden er dus geen... helemaal geen? Wel, meer daarover in het fotoverslag.

Ondertussen waren we toch wel wat nat en koud geworden dus tijd om eventjes een pauze te nemen. In Nederland vind je veel



strandpaviljoenen, in feite grote horecazaken op het strand. Wij genoten in paviljoen De Zeemeeuw van warme dagsoep en andere opwarmers, alhoewel we als NVO'er natuurlijk wel wat moeite hadden met de naam van de zaak. Drie kwartier later hoorden we alweer de roep van de natuur en trokken terug naar buiten. Op de parking maakten we nog even tijd voor ons lunchpakket. Dat was een beetje behelpen maar helaas is de boterham-etende medemens in deze commerciële tijden in geen enkele horecazaak meer welkom. Misschien toch een tip voor de toeristische dienst van Zeeland: voorzie wat beter uitgeruste picknickplaatsen. Of beter nog, open een bezoekerscentrum met cafetaria (zoals Groenwaecke in de Uitkerkse polder).



Omdat er in onze streken duizenden verschillende vormen van gallen bestaan is de kans erg groot dat je er op elke wandeling wel een aantal te zien krijgt. Deze stonden op **Geoorde wilg**. Als je de waardplant met zekerheid kent is de juiste soortnaam van de gal eenvoudiger op te zoeken. Deze wordt veroorzaakt door de **Boswilgbladwesp**, maar Geoorde wilgbladwesp wordt ook wel gebruikt als soortnaam. (foto : RolAn)



Bij een poel vonden we heel wat lege huisjes van de **Gewone poelslak**. Opvallend bij deze soort is de zeer grote laatste winding. De huisjes die we te zien kregen waren bijna volledig wit en allemaal leeg. Bij levende slakken is de schelp vaak begroeit met algen en dan is ze donkergroen of donkerbruin van kleur. (foto : AnBra)



Bij **Hop** denken we aan bier brouwen en aan de hopkwekers in de streek rond Poperinge. Toch is het is een inheemse klimplant die je dus ook in de vrije natuur kunt aantreffen. De plant is niet zeldzaam maar komt aan de Vlaamse kust maar heel spaarzaam voor. De vruchten van Hop worden hobbellen genoemd. (foto : RolAn)



Vlak boven de vloedlijn ligt er een strook met heel erg moeilijke groeiomstandigheden voor planten. Enkel echte specialisten kunnen daar overleven. Heel vaak hebben deze planten dan ook "zee" of "zout" in hun soortnaam staan. **Zeekool** is een mooi voorbeeld, de verdikte bladeren zijn blauwgrijs en proberen op die manier de verdamping van het weinig voorhanden zijnde zoete water te beperken. (foto : waarneming.nl)



De trek is eind september volop aan de gang. Ondanks het grijze, natte weer kregen we heel wat **Lepelaars** te zien. Een groep van 14 en daarna nog eentje van 13 kwamen 's morgens overgevlogen richting Zuid. In de Zwingel stonden er 6 te fourageren en in de namiddag vloog een groep van minstens 60 Lepelaars over. De jonge dieren (= juvenielen) kun je herkennen aan de zwarte vleugeltoppen. (foto : waarnemingen.be)



De schelp die je op het strand wellicht het meest aantreft is de **Kokkel**. Die aangespoelde exemplaren zijn bijna allemaal oude schelpen die al een hele tijd leeg in zee liggen. Ze zijn meestal bruin of zwart van kleur. Levende kokkels zijn echter beige-wit. Als je zo'n doublet (= dubbele schelp) van opzij bekijkt begrijptje waarom de Kokkel tot de hartschelpen behoort. (foto : JaVa)



In april waren we nog licht euforisch toen we in Noord-Frankrijk twee verschrompelde exemplaren van **Zeevenkel** vonden. Hier in Zeeland voelt de soort zich duidelijk beter in zijn sas want op de dijk stonden grote groepen bijeen. Aan de naam merk je het al, de plant is eetbaar. Omdat ze veel vitamine C bevat werd de plant tot in de 19e eeuw gegeten door zeelui om scheurbuik te vermijden. (foto : JaVa)



Wat een prachtige paarse kleur hebben de bloemetjes van **Lamsoor**. Omdat de plant hier massaal voorkomt wordt ze ook wel Zwinneblomme genoemd. Ze is niet eetbaar, de Lamsoor die je in restaurants geserveerd krijgt is in feite Zeeaster. (foto : JaVa)



Scholeksters kun je bij ons het hele jaar door zien, daarom wordt de soort een jaarvogel genoemd. De term standvogel werd geschrapt toen men merkte dat veel vogelsoorten in de winter "doorschuiven" naar het Zuiden. Uit het Hoge Noorden en Oosten komen dan heel veel vogels naar onze streken afgezakt. (foto : waarnemingen.be)



Op het strand aangespoelde schelpen de juiste soortnaam geven is vaak verrassend moeilijk. Gelukkig zijn er wel wat opvallende soorten die je gemakkelijk kunt herkennen. Door zijn grootte (tot wel 13 cm) hoort de **Otterschelp** bij die gemakkelijke soorten. (foto : JaVa)



Het schor is de biotoop maar wel nog zeewater komt maar enkel bij springtij en/of storm. Een aantal planten hebben zich aan deze biotoop aangepast zoals de **Schijnspurrie**-soorten. Omdat de zee zand en slib blijft afzetten valt het schor na verloop van tijd helemaal droog en verdwijnen ook deze gespecialiseerde planten. (foto : wilde-planten.nl)



Ook de **Blauwe zeedistel** groeit graag op plaatsen waar de invloed van de zee nog goed merkbaar is. In de praktijk vind je deze soort enkel aan de zeekant van de duinen. Na zaadvorming droogt de plant helemaal uit en breekt af net boven de wortels. De wind blaast daarna de volledige plant over het strand en de duinen, zo de zaden verspreidend. (foto : waarneming.nl)

Na de middag reden we naar Retranchement, een klein dorp op amper 4 km van de Zwinmonding. Het dorp ontstond begin 17^e eeuw uit een militair kamp dat gelegen was op vestingswerken. Deze vesting moest



voorkomen dat het Spaanse leger de Zwinmonding zou oversteken. De Franse architect Vauban was in die tijd de architect die aan de basis lag van alle vestingswerken met hun bastions, courtines, escarpes en conter-escarpes, tenailles enz... Veel Franse termen dus die onderdelen van het bolwerk benoemden. Vandaar ook de vreemd aandoende naam van het dorp Retranchement.

Nog steeds alleen maar wat gespetter en nog steeds geen wind... met in feite heel fijn wandelweertrokken we op pad. Zoals op veel plaatsen

aan de Vlaams-Nederlandse grens werden ook hier de oude verdedigingswerken (gedeeltelijk) in ere hersteld en werd er een mooi wandelpad op en langs aangelegd. Omdat de natuur er ook vaak veel ruimte krijgt is zo'n wandeling voor een natuurliefhebber altijd de moeite waard. Vaak worden de bermen er kort gehouden door maaibeheer of door het gebruik van grote grazers en altijd is er heel veel water aanwezig. Dat de combinatie bomen-struikgewas-bermen-water zowat de rijkste is die je bij ons kunt vinden weten we ondertussen wel. Daarom dat heel wat NVO-wandelingen precies in die biotoop doorgaan.

Bij grijs weer zien we zo goed als geen insecten en dan verschuift onze aandacht wat meer naar de planten en eindelijk ook nog eens wat meer naar de vogels. Een vlucht van 60 Lepelaars, een groep fouragerende staart-, pimpel- en koolmezen, een doortrekkende Zwartkop, een jagende Bruine kiekendief... leuke waarnemingen die de origami-liefhebbers helaas gemist hebben (maar zij hebben ondertussen ongetwijfeld wel een heel mooi zwaantje geplooid of zo...). We stonden vol ontzag te kijken naar een gigantische Beuk met aan zijn voet een grote groep Reuzenzwammen. We merkten aan de Bramen, de Meidoorn en de Sleedoorn, de



esdoorns en aan vele andere struiken en bomen dat dit echt wel een mastjaar is.

Halfweg de wandeling vonden we waarempel een gigantische hoop schelpen (ik schat zo'n ton of 8) die klaarlag om het schelpenpad aan te vullen. We lieten ons verrassen door het gebalk van een ezel (neen, dat klinkt niet als I-A)... kortom weer een heel diverse en leuke wandeling. Er kwam ook nog een mooie wants in beeld waar we helaas geen naam kunnen op plakken (ook niet met behulp van internet achteraf). Voorstellen zijn zeker welkom.

Geen NVO-activiteit is compleet zonder een ferme nabespreking. Het dorp telt 2 horecazaken waarvan er eentje gesloten was. Gelukkig vonden we wel plaats in De Parlevinker. Het is altijd leuk als de tafel groot genoeg is (en de groep klein genoeg) om met z'n allen samen te kunnen zitten. De ~~inboorling van dienst~~ plaatselijke ober verhoogde de pret door wat cabaret op te voeren en het was er goed en gezellig zitten. Het duurt 2 jaar voor we er met NVO nog eens terugkomen, benieuwd of de ober ons dan nog kent (de kans is groot van wel, denk ik).

En de NVO-er... hij telde verder... In totaal staan op onze soortenlijst nu 691 verschillende soorten waarvan 492 soorten met een foto in deze verslagjes aan bod kwamen. Als toemaatje aan dit verslag nog 4 bladzijden met extra foto's (gemaakt door deelnemers tijdens de wandeling, waarvoor dank). Alle vorige verslagjes kun je ook steeds (en in grotere resolutie) nalezen op onze site <https://nvosite.com>

Bomen en struiken hebben vaak opvallende vruchten en zo zijn ze in de herfst eenvoudiger te herkennen. De zaden van **Haagbeuk** zijn gevleugeld en hangen samen in pagode-vormige trosjes. (foto : JaVa)

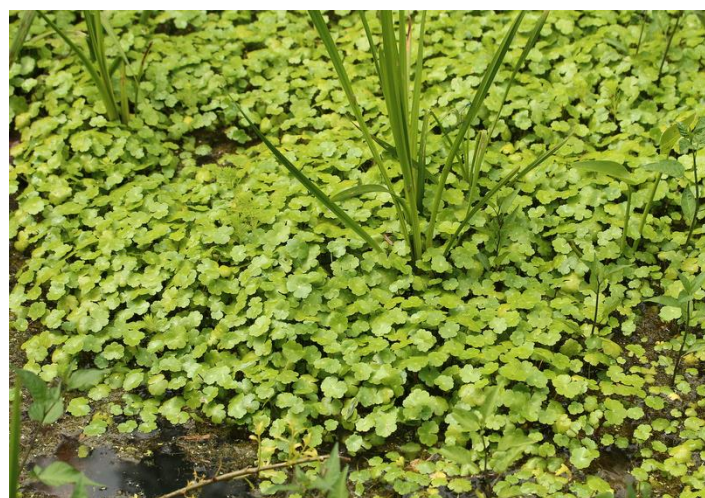


De **Taxus** behoort tot de naaktzadigen maar maakt toch bes-achtige vruchten. Het rode vruchtvlees wordt in zo'n geval de zaadrok genoemd en we spreken van een schijnvrucht. De zaadrok is eetbaar maar de zaden zijn zeer giftig, Carine had het dus helemaal juist. Toch opletten bij het knabbelen zou ik zeggen (foto : waarnemingen.be)



In de lage landen kun je meer dan 600 wantsensoorten vinden. Als je weet dat de nimf (onvolwassen dier) en het imago (volwassen dier) er vaak flink anders uitzien kom je al vlug aan meer dan 1000 verschijningsvormen. Het is dus uitkijken bij het naampjes-plakken maar wij kregen een **Zuringrandwants** te zien. (foto : waarnemingen.be)

Nogal wat insecten leggen hun eitjes in planten. De eitjes veroorzaken een wildgroei in de plant en dat wordt een gal genoemd. Ook sommige mijten, bacteriën en schimmels kunnen gallen veroorzaken. Op de foto zie je de gallen veroorzaakt door de **Essenbloesemmijt**. Ook bloemkoolgal wordt wel als soortnaam gebruikt. (foto : JaVa)



In deze verslagjes werd de term exoot (helaas) al vaak gebruikt. Als daar ook nog de term invasief wordt bijgevoegd dan zitten we met een probleemgeval. **Grote waternavel** (afkomstig uit Noord-Amerika) is zo'n invasieve exoot die zeer sterk kan uitgroeien en daarbij geen plaats laat voor onze eigen soorten. (foto : waarnemingen.be)



Omdat we de **Kruisdistel** vooral kennen als tuinplant denken we dat deze soort ook een exoot is maar het blijkt een inheemse plant te zijn. Deze distel behoort trouwens niet tot de samengesteld-bloemigen maar wel tot de schermbloemigen. (foto : JaVa)



Deze soort kregen we met NVO een eerste keer te zien. Een **Bruine kiekendief** zeilde over de rietkragen. Aan de bleke kop kun je zien dat het vrouwtje is. Alle kiekendieven houden hun vleugels tijdens zweefmomenten in een lichte V, dus iets meer omhoog dan horizontaal (foto : waarnemingen.be).



Laag op de stam of zelfs tegen de grond (maar dan dieper toch op de stam) kun je groepen van platte, zeer grote buisjeszwammen vinden. Met een soortnaam als **Reuzenzwam** kunnen we leven, het moeten niet altijd namen met 16 lettergrepen zijn. (foto : waarnemingen.be)



Als je een appelboom vindt met appeltjes van maximaal 3 cm groot zou het wel eens de (zeldzame) inheemse **Wilde appel** kunnen zijn. Helaas bestaan er ook sierappelsoorten met zulke kleine appeltjes... tja... (foto : waarnemingen.be)



Op het einde van de wandeling vonden we deze vreemde samengegroeide vruchten met veel stekels. In deze clusters bleken hazelnoten te zitten. Enig opzoekingswerk leverde de volgende soortnaam op : **Turkse Hazelaar** (ook wel Boomhazelaar genoemd). Je vindt ze hier en daar aangeplant in steden.. (foto : waarnemingen.be)



Bij regenweer zie je geen insecten rondvliegen, ze zitten dan ergens te schuilen en te wachten op beter weer. Met wat geluk kun je die schuilende insecten ook wel vinden. Wij vonden in de namiddag deze nachtvlinder : de **Bruine snuituil**. (foto : AnBra)



Stilletjesaan komen weer wat meer vogels in zicht. Ook de kleinere soorten hebben vaak specifieke kenmerken waardoor je ze niet kunt verwarren met andere soorten. Deze grijze vogel met zijn zwarte "pet" is een mannetje **Zwartkop**. Het vrouwtje is ook grijs maar heeft een bruine pet. Een extra punt voor wie zag dat deze vogel op een Gewone vlier zit. (foto : waarnemingen.be)

Deze activiteit gemist??? Geen probleem!!!

Er is (zoals steeds) een herkansing mogelijk want op **zondag 14 oktober** staat er opnieuw een boeiende natuurwandeling op de kalender.

Meer info over de eerstvolgende activiteiten vind je hieronder.

Vriendelijke groeten en tot binnenkort

Jan Vanhoutte

Wandelingen in de nabije toekomst :



Sinds begin 2017 organiseert **NVO** elke maand 2 natuuractiviteiten. NVO staat voor **NatuurVrienden Oostende** en verenigt op een vrijblijvende manier mensen die samen van natuur willen genieten.

De 2^e zondag van elke maand verkennen we een stukje Oostendse natuur. De 4^e zondag van elke maand zoeken we het, carpool-gewijs, wat verderop. Op deze manier hopen we in 2 jaar tijd iets meer dan 40 verschillende locaties te bezoeken.

ALLE activiteiten zijn steeds gratis.

Bij carpoolen wordt wel gevraagd een kleine brandstofbijdrage te betalen aan de chauffeur van dienst.

Na elke activiteit wordt op woensdag een verslagje doorgemailed naar alle deelnemers.

Enkele dagen voor de volgende activiteit wordt een klein info-mailtje verstuurd.

Er werd ook een blog gestart waarop alle verslagjes en wat extra info over NVO terug te vinden zijn.

<https://nvosite.com/>

Volgende NVO-activiteiten (steeds keuze tussen ochtend- en namiddagwandeling) :

- **Zondag 14 oktober** : herfst in het **Stadsrandbos**
Start om 09u00 of 14u00 op de hoek van Grintweg en Gistelsesteenweg / Oostende
- **Zondag 28 oktober** : boswandeling in het **Bulskampveld**
RV carpoolers om 08u30 of 13u30 aan de parking nabij het kerkhof / Stuiverstraat 414 / Oostende
Ter plaatse : 09u10 of 14u10 parking Drie Koningen / Bulscampveld / Beernem
- **Zondag 11 november** : paddenstoelen in '**t Bosje**
Start om 09u00 of 14u00 op de hoek van de randparking nabij de oude velodroom / iependreef / Oostende
- **Zondag 25 november** : wandeling door domein **de Blankaert** in Woumen
RV carpoolers om 08u30 of 13u30 aan de parking nabij het kerkhof / Stuiverstraat 414 / Oostende
Ter plaatse : 09u10 of 14u10 parking bezoekerscentrum "de Otter" / Iepersteenweg 56 / Woumen
- **Zondag 09 december** : winterwandeling op het **Klein Strand**
Start om 09u00 of 14u00 aan de voet van het Zeeliedenmonument / Zeeheldenplein / Oostende
- **Zondag 23 december** : wandeling op het **strand van De Panne**
RV carpoolers om 08u30 of 13u30 aan de parking nabij het kerkhof / Stuiverstraat 414 / Oostende
Ter plaatse : 09u10 of 14u10 hoek van Dynastielaan en Schuilhavenlaan / Dynastielaan 48 / De Panne

Weer of geen weer, er wordt **altijd** op de voorziene plaats en op het voorziene uur gestart

Wie deze mails liever niet meer ontvangt kan zich uit de bestemmelingenlijst laten schrappen door een klein mailtje terug te sturen.

Je kunt me steeds bereiken via mail op jan.vanhoutte@proximus.be

(ook opmerkingen, vragen, verbeteringen... zijn steeds meer dan welkom via mail)



Dit mottige weer vroeg om ernstige uitrusting. Maar iedereen vult "ernstig" in op zijn manier natuurlijk. (foto : NaGi)



Vlug een woordje uitleg over het ontstaan van de zwinstreek en van Cadzand dat er vlak tegen ligt. (foto : AnBra)



Met die regen bleek het nog wel mee te vallen, dus er was tijd en motivatie genoeg om de berm in te duiken en daar enkele kruiden te bespreken... (foto : AnBra)



...zoals deze **Smeerwortel** (foto : NaGi)



Ook deze **Witte dovenetel** kwam aan bod. Een alledaagse plant maar.... aan de zaden zit een mierenbroodje vast. Mieren verzamelen de zaden om aan deze lekkernij te kunnen en zo worden de zaden verspreid. Met wat gepruts konden we de zaadjes met hun mierenbroodje inderdaad bekijken. (foto : AnBra)



Aan een zoetwaterpoel valt altijd wel wat te beleven, ook bij slecht weer. (foto : AnBra)



Een heksenkring in het gras (op de foto slechts een stukje, er was meer kring hoor)... vanwege de weersomstandigheden werd het naakt rond dansen en het drinken van vers geitenbloed uitgesteld tot een volgende keer. (foto : NaGi)



Dramatische lucht boven de Zwinmonding (foto : NaGi)



Een flashy bende is het wel, die NVO (foto : NaGi)



Een grote groep **Wilde eenden** komt rusten op het strand, een niet-alledaags zicht. (foto : AnBra)



Nog onverwachter was deze strandbezoeker, een jonge **Gewone pad** worstelde zich door het schelpengruis. NVO kwam te hulp om het beestje terug in het struikgewas te zetten.(foto : AnBra)



Haaientanden zoeken op het strand... eventjes nog een briefing (beroepsmisvorming) om wat tips door te geven hoe en waar je de fossiele tanden kunt vinden. (foto : AnBra)



Geen haaiantanden te vinden zeg... en het weer motiveerde ook niet echt om te blijven doorzoeken. Na een kwartiertje dropen we af (ook letterlijk) en gingen ons warmen in strandpaviljoen de Zeemeeuw. Maar één NVO-er wist van geen opgeven... (foto : AnBra)



... en ja hoor, wie zoekt die vindt. Hoeveel haaiantanden er nu ooit nog mogen gevonden worden door NVO, Natacha zal altijd die eerste gevonden hebben... respect. Jezelf eventjes belonen met een glaasje zeewater (of was het wat straffer?) mag dan natuurlijk wel. (foto : AnBra)



Even uitpuffen en wat opwarmen en uitdrogen. (foto : AnBra)



Met je boterhammetjes ben je dezer dagen in geen enkele horeca-zaak meer welkom. Dan maar "al fresco", maar echt gezellig kon je het toch niet noemen. Door de nattigheid en de lage temperaturen voelden we ons eerder "all frisco". (foto : NaGi)



Na een korte rit (4 km) konden we ons opwarmen tijdens onze namiddag-wandeling in Retranchement. En die beloofde bakken regen??? Dat bleek toch heel goed mee te vallen. Ook geen stormwind zoals voorspeld en na de middag toch een graad of 16, dus het viel in feite allemaal nog wel mee. (foto : NaGi)



De oude grachten en vestingswallen vormen er een mooi decor voor heel wat natuur. (foto : AnBra)



Fotografisch bewijs van het water-zonnetje dat er toch eventjes door kwam piepen.
(foto : NaGi)



Als NVO niet naar het strand kan dan komt het strand naar NVO... Een grote berg schelpen ligt klaar om de schelpenpaden van de wandeling aan te vullen.(foto : AnBra)



Zelfs een stortbui van 20 minuten kon de pret niet drukken. Nederlanders noemen zo'n Vlaamse vorm van enthousiasme ook wel eens "Prettig gestoord".(foto : AnBra)



Mieke vond de **Sleedoorn**pruimpjes wel lekker zei ze ... en zo lieten nog enkele NVO-ers zich verleiden om te proeven. Ondertussen weten we via Marijke dat deze vruchten heel veel looistoffen bevatten en die doen al de eiwitten in je mondslijmvlies samentrekken. Het lijkt wel of je lippen nooit meer zullen loskomen van je tanden, amaaai Mieke, heeeeeeeeerlijk. (foto : AnBra)



Afsluiten deden we in een zeer gezellige plaatselijke afspanning: De Parlevinker. De ietwat merkwaardige bediening namen we er graag bij. Een mooie afsluiter van een mooie dag.
(foto : NaGi)